UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Dilationibvs. Titvlvs VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ſtoritate irretractabiliter definimus, ut non Epiſcopus, non Presbyter, non cujuſcunque ordinis clericus, non Abbas, non aliquis monachus, vel ſanctimonialis, in cauſa quacunque, ſive controverſia, ſeu criminali, ſeu civili, jusjurandum compellatur qualibet ratione ſubire, ſed alijs idoneis defenſoribus (ſi expedire eccleſiæ ſuæ noverit) hujuſmodi officium liceat delegare. Verùm cum hac moderatione, ut Epiſcopus inconſulto Rom. Pontifice, vel quiſque clericus inconſulto prælato ſuo minimè jurare audeat. Omnibus autem Epiſcopis, & univerſo clero, ita cuſtodiri debere mandamus, ut ſi quis in illam commiſerit, veniam ſibi deinceps noverit denegari.

[1 Noſtrorum fratrum diligenter conſilio inquiſito, hujuſmodi cauſæ ſpeciem irrefragabiliter Deo opitulante decidimus. Quorum.]

CAP. II.

In ſpiritualibus cauſis, de calumnia non juratur.

Idem *ordinatori eccleſ. Subd. & magiſtro Omni bono.*

Literas *a*: [1 *& infrà.*] Sanè Rom. eccl. in his caſibus, in quibus de eccleſiis, decimis, & rebus ſpiritualibus tantùm agitur, juramentum calumniæ nec dare, nec recipere conſuevit: eo quòd tales cauſæ non ex legum diſtrictione, ſed ex canonum æquitate finem debitum ſortiuntur: canones autem juramentum calumniæ in hujuſmodi cauſis nulli prorſus inducunt. Vnde contentione de juramento calumniæ præſtando omiſſa, ad ulteriora diſcretio veſtra procedat.

[1 Benignitatis tuæ benignè recepimus, in quibus utrum in ea cauſa quæ inter ven. f. n. G. Bonon. Epiſcopum, & dil. fil. A. Paduanum Abbatem, ſub veſtro examine agitatur juramentum calumniæ præſtari vel recipere conveniat requiſiſtis.]

CAP. III.

Principalis perſona non indiſtinctè relevatur ab onere jurandi de calumnia: licet compareat per Oeconomum: ſed ſibi vel Oeconomo eſt deferendum, inſpecta qualitate cauſæ & perſonarum. h. d.

Eugenius Papa.

IN pertractandis *b* cauſis ſacramentum calumniæ non paſſim præcipimus exhiberi: ſed cauſæ & principalium perſonarum qualitate inſpecta, quandoque per ipſas principales perſonas, quandoque per Oeconomos, qui cauſam omninò non neſciant, in animam jurantis illud præcipimus præſtari.

CAP. IV.

Vniverſitas tenetur jurare de calumnia, niſi relevet ſe conſtituendo Oeconomum.

Idem *Magalon. & R. Neumanſen Epiſcopo.*

IMperatorum *c*: [1 *&* ſ.] Accepimus *autem*, quòd ab Abbate & fratribus *d* Clarevallis (ſicut ab aliis) exigitur calumniæ juramentum. Ad quod faciendum eos cogere non debemus. Sed (ne aliena jura videantur hujuſmodi occaſione illicitè detinere, & ipſi à cauſa ſua decidant, ſi ex parte ipſorum prædictum juramentum, cum res poſtulaverit, non fuerit præſtitum) eiſdem præcipimus, ut in ſuo monaſterio Oeconomum ſtatuant: qui pro eis petere & excipere, atque juramentum de calumnia (cùm neceſſe fuerit) valeat exhibere: [2 *&* ſ.] Tu verò frater Neumanſen. Epiſcope Oeconomum idoneum ſtatuas, qui in tali officio conveniens ipſi monaſterio videatur.

[1 Secularium leges & ſanctorum Patrum inſtitutiones eccleſiaſticæ viros religioſos in omnipotentis Dei ſervitio protegunt & defendunt, & nullam eis moleſtiam vel perturbationem quæ ſacro ordini contradicat, irrogari permittunt.

[2 Ideoq; per a. ſ. ſ. v. m. q. eoſdem fratres qui in iſta cauſa ſunt, ſicut ratio exigit, plenius inſtruatis, ut de cætero ſua jura per hoc non poſſint amittere, & alii quantum juſtitia permittit, in talibus cauſis debeant ſati-facere.]

CAP. V.

Clerici etiam in eorum cauſis jurant de calumnia, contraria conſuetudine non obſtante.

Lucius III. *Helien.* a *Epiſcopo, & Archid. Norvicen.*

CÆterùm, quia *b* novis morbis, nova convenit antidota præparari: mandamus, quatenus in cauſa *fidejuſſionis*, quæ inter R. clericum de ſancto Albano, & (I. & F. canonicos) London. vertitur: ad veritatem eliciendam, appellatione ceſſante præſtari faciatis ab utraque parte calumniæ juramentum: conſuetudine, quæ legi contraria eſt, non obſtante.

CAP. VI.

Procurator vel ſyndicus univerſitatis eccleſiaſticæ vel ſecularis, de calumnia jurare poteſt. h. d.

Innocentius III. *Epiſcopo Placen.*

CVm cauſam *c* quæ inter Ravennaten. Archiepiſcopum, & commune Faventinum (ſuper villa Luci, ac quibuſdam aliis) vertitur: delegatis judicibus duxerimus committendam, & iidem in negotio minimè proceſſiſſent: nos partibus dedimus in mandatis, ut pro ipſa cauſa noſtro ſe conſpectui præſentarent, quorum procuratoribus cum inſtrumentis de rato, in noſtra præſentia conſtitutis, petitionem ipſius Archiepiſcopi per procuratorem ejus fecimus exhiberi: & ad eam, partem alteram reſpondere, ac interrogationibus & reſponſionibus reductis in ſcriptis, & lite coram nobis pleniſſimè *d* conteſtata, fecimus calumniæ juramentum ab ipſis procuratoribus utrinque præſtari.

CAP. VII.

Epiſcopus jurat de calumnia, ſi per ſeipſum elegit litigare, propoſitis tantùm, non tactis Evangeliis. Si verò per ſyndicum litigat, per illum poterit jurare. h. d.

Gregorius IX. *Epiſcopo Beluacen.*

CVm in cauſa pecuniaria (quam inter te & R. *e* motam eſſe proponis) non per te, ſed per ſyndicum, vel actorem elegeris litigare, per illum quidem præſtandum erit calumniæ juramentum: quòd ſi per te ipſum, propoſitis tantùm, ſed non tactis Evangeliis (ſicut in dicendo teſtimonio) à te videtur hujuſmodi juramentum exhibendum: *& infrà.*

Actor refutando juramentum calumniæ ſine cauſa, cadere debet ab inſtituta actione: reus autem debet haberi pro confeſſo. hoc dicit.

Pœna verò recuſantis hoc juramentum cùm præſtandum fuerit, eſt ut actor ab inſtituta cadat actione, reus autem haberi debeat pro confeſſo.

DE DILATIONIBVS.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Summa ſic: (ne videatur convenire rubri. de appellationibus.) Citatio vocatoria cum peremptoria non debet eſſe nimis brevis, maximè ubi de rebus eccleſiaſticis agitur: niſi neceſſitas aliud ſuggerat.

Alexander III. *Cantua. & Vigor. Epiſcopis.*

DILECTI *f* filii, Abbas & monachi de H. nobis inſinuare curarunt, quòd cùm cauſam, quæ vertitur inter ipſos, & moniales de

a *Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. & poſt conc. Lat. ſub Alex. 3. c. 7.* b *Poſt conc. Lat. ſub Alex. 3. p. 23. c. 3. & c. 4. eod. tit. in 1. comp.* c *Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. & poſt conc. Lat. ſub Alex. 3. p. 23. c. 4.* d *Francvallis, vet.*

a *Vt in c. 4. infr. de fidejuſſ.* b *Poſt concil. Lat. ſub Alex. 3. part. 23. c. 5. & c. 6. eod. tit. in 1. comp.* c *C. 1. eod. tit. in 3. comp.* d *al. legitime.* e *al. M.* f *Poſt concil. Later. ſub Alex. 3. p. 3. c. 5. ubi eſt integra facti ſpecies.*

Leden. ſuper eccleſia de Alten. Decano & Archidiacono Lincon. commiſerimus terminandam: ipſi timentes ſe à judicibus adgravati (eo quòd ad primam citationem terminum ſibi nimis brevem & peremptorium ſtatuerunt) *a* ad noſtram audientiam duxerunt appellandum: [1 *& infrà.*] Quia (verò) non ſpectat ad juris ordinem, diem peremptorium, maximè cùm de rebus eccleſiaſticis agitur (niſi fortè neceſſitate urgente) taliter maturare: mandamus, quatenus ſi eſt ita, revocato in irritum, ſi quid inveneritis poſt appellationem hujuſmodi attentatum: in cauſa juxta priorum tenorem literarum procedatis.

[1 *Nos igitur attendentes.*]

CAP II.

Induciæ deliberatoriæ denegantur reo, ſi per literas citatorias plenè potuit inſtrui, & deliberare ſuper eo, de quo quæritur.

Celeſtinus III.

PRæterea *b* adjeciſti, quòd cùm cauſæ tibi à ſede Apoſtolica delegantur, literis citatoriis reſcriptum Apoſtolicum inſeris, ut eo viſo deliberare valeat, qui ab altero convenitur: [1 *& infrà.*] Quia igitur quid agendum ſit in hoc caſu, deſideras edoceri, taliter tibi reſpondemus: quòd reo ad judicium legitimè *c* convocato, ſi ex reſcripto ſibi tranſmiſſo plenè potuit inſtrui ſuper eo, de quo in judicio convenitur, induciæ deliberatoriæ non ſunt ulterius indulgendæ, ſed procedendum potius eſt ad examinationem cauſæ, & finem ei debitum imponendum.

[1 *Cumq; non ad primam & ſecundam canonicam citationem, ſed ad tertiam tantummodo reus veniat actore ad omnes citationes veniente, & ipſe actor intentionem ſuam in jure proponat: reus vexationi ejus intendens, tunc primò deliberatorias requirit inducias, cùm actor eidem authenticum offerat, ut concordet cum reſcripto: quia in prima citatione recipit, aſſerens etiam quòd longo citationis ſpatio, ſi voluerit, plena tempus deliberationis potuit habere.*]

CAP. III.

Ex declaratione verbi generalis, vel ambigui poſiti in libello, novæ induciæ deliberatoriæ dandæ non ſunt, ſi per expreſſa potuit reus deliberare ſuper ambiguitate illa, vel generalitate. h.d.

Honorius III. *Ferentino* d *Epiſcopo.*

LIteræ tuæ ac petitio *e* Presbyteri ſanctorum Priſcæ & Aquilæ de urbe, nobis exhibitæ continebant: [1 *& infrà.*] Idem Presbyter contra nobiles viros A. & G. libellum eccleſiæ ſuæ nomine obtulit, continentem, quòd penſio de poſſeſſionibus ſoluta non fuerat ipſi eccleſiæ, elapſis jam tribus annis & ultrà. Nobilibus verò ipſis petentibus, ut explicaret ipſis ſpacium, quod per hanc adjectionem, & ultrà, ſignificari volebat: & ipſo Presbytero exprimente, quòd ſeptem annis fuerat in dictæ penſionis ſolutione ceſſatum: iidem dicentes libellum eſſe hujuſmodi expreſſione mutatum, longiores ad deliberandum petierunt inducias: quas quia denegaſti eiſdem, ad noſtram audientiam appellaverunt. Nos igitur appell. hujuſmodi frivolam reputantes, mandamus, quatenus ea nequaquam obſtante, in negotio ipſo ratione prævia procedas juxta priorum continentiam literarum.

[1 *Quòd cùm cauſam quæ inter ipſum Archipresbyterum ex una parte, & nobiles viros A. & de Cilicia. & G. & fratres eorum, & filios ex altera ſuper quibuſdam poſſeſſione, & rebus* [illegible] *tur, tibi duximus committendam.*]

CAP. IV.

Si citatus in cauſa ardua de longinquo vocatur pro publica [illegible] *tate, etiam ad locum judicii, ita quòd intra terminum* [illegible] *liberare, & alia ſibi neceſſaria ad comparendum explicare* [illegible] *tuit, in termino reſpondere non cogitur, ſi reperiatur in* [illegible] *ſed habebit novas inducias. h.d. notabiliter.*

Greg. IX. *Abbati aquæ vivæ Turon. dioc. & Archidiac. Turon.*

EXpoſuit nobis Bituricen. Archiepiſcopus: [illegible] Burdegalen. Archiepiſcopo dedimus in *a* mandatis, ut ſuper jure primatiæ, quam in eo & in provincia dictus Bituricen. Archiepiſcopus ſe habere proponit, ad initium proximè præteritæ quadrageſimæ (quam terminum peremptorium adſignavimus) per ſe, vel per procuratorem idoneum, ſe conſpectui noſtro præſentaret *b*. Cumque poſtmodum perſonaliter vocatus [illegible] eccleſiæ Romanæ ſubſidio, ad noſtram *c* audientiam acceſſiſſet, Bituricen. Archiepiſcopus apud ſed. Apoſtolica conſtitutus, poſtulavit inſtanter, ut in eodem negotio procedere deberemus. Idem verò Burdegal. Archiepiſcopus ad propria rediēs, conſtituit pro ſe procuratorem in ipſo negotio, qui (ſalvis exceptionibus ſibi competentibus in reſpondendo & defendendo, ac aliis) omnia faceret, quæ in propria erat perſona facturus. [illegible] go Archiepiſcopo ſuprà dicto, ut præfatus procurator [illegible] ſponderet eidem: ille excipiendo propoſuit ſe [illegible] non teneri, cùm pro alia majori cauſa, pro publica licet utilitate dictus Burdegalen. vocatus pro abſente [illegible] putari debuerat *d*, & revocandi domum [illegible] habuiſſet. Nondum etiam ſuper hoc deliberatione [illegible] ſuffraganeis ſuis & aliis, quorum concilium tanta [illegible] cauſa requirit: nec tempus habuerat, in quo ad [illegible] negotium valuerit (ſicut expediret) eſſe paratus. [illegible] pars altera econtra reſpondit, quòd cùm ſuper quæſtione prædicta prius fuerat evocatus, noſtræ intentionis non fuerat primum mandatum per poſterius revocare [illegible] temporis quoque ſpacium habuerat tam prolixum [illegible] potuiſſet ſi voluiſſet ſuper cauſa deliberare [illegible] ſicut fecerat cum quibuſdam: & commode [illegible] gotio imminere: *& infrà.* Nos igitur de conſilio [illegible] trum noſtrorum uſque ad proximum *e* venturum [illegible] ſtum Nativitatis Dominicæ dilationem adhuc [illegible] mus indulgendam.

DE FERIIS.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Diebus Dominicis mercari, litigari, judicari, vel [illegible] *bet, ſed de veſpera in veſperam debent celebrari.*

Ex concilio apud Compendium *f*.

OMnes dies Dominicos à veſpera in veſperam cum omni veneratione decernimus obſervari, & ab omni illicito opere abſtinere: [illegible] catum minimè fiat neq; placitum: neq; aliquis ad [illegible] tem vel ad pœnam judicetur, nec ſacramenta ([illegible] pace, vel alia neceſſitate) præſtentur.

CAP. II.

Feſtorum principium & finis fieri debet, [illegible] *ipſorum magnitudinem, & conſuetudinem* [illegible] *primò. In præcipuis feſtis & intra Paſcha & Pentecoſten* [illegible] *non ſit ſolennis genuum flexio. Si tamen* [illegible]

a *Vide l. contumacia. ff. de re. jud. & l. tres denunciationes. C. quomodo & quando jud.* b *C.1. eod. tit. in 2. comp.* c *evocato.* d *al. Ferrarien. al. Florentino.* e *Archipresb. eccl. S. Pauli in urbe Rom. praeeſt Abbas unus: & huic eccleſiæ deſerviunt vi. pre. card. Quorum unus eſt pres. cardinalis S. Priſcæ. Ergo Presbyteri, legendum, non Archipresbyteri, in omn. manuſcr.*

a *Præceptu.* b *Vid. leg. 1. & ibi gloſſ. & de* [illegible] c *alit. præſentiam.* d *Vid. l. actiones. §. Labeo. ff* [illegible] *l.1. in fi. ff. ſolut. ma.* e *primum.* f *Burch. 2. dec.* [illegible] *part. 4. cap. 16. & c. 1. eod. tit in 1. compil.* [illegible] *var. reſol. cap. 19.*

Epiſ-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN